

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Plzeň 27.5.2013
čj. SRS 029963/2013

Oblastní odbor SRS

Slovanská alej 2179/20

326 00, Plzeň

Zpráva č. 9 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 20.5. – 26.5.2013

1. Počasí

Ve sledovaném období bylo převážně zataženo s častými přeháňkami. Došlo k postupnému ochlazení z pondělních 19 °C k nedělním 8 °C. Noční teploty se pohybovaly od 2 do 7 °C. V neděli bylo velmi chladno, foukal silný vítr a celý den vydatně pršelo. Dne 21.5. se v průběhu dne místy objevily bouřky provázené krátkodobými lijáky a krupobitím.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Pole jsou většinou zamokřená a mnohde na nich stojí voda. V okolí vodních toků hrozí záplavy. Z důvodu zamokření pozemků byly přerušeny polní práce, protože mechanizace zapadá do bláta. Pokračují vhodné podmínky pro houbové choroby. Na některých lokalitách v nivách řek z důvodu vydatných dešťů a rychlého nárůstu zelené hmoty poléhají obilniny. K poléhání obilovin došlo také v místech průtrží mračen a krupobití. Lokálně došlo ke splavení půdy na svažitých pozemcích se zasetými jarními plodinami. Krupobití, nadměrné dešťové srážky a silný vítr způsobily předčasný opad květů řepky ozimé. Probíhá ošetřování a přihnojování porostů obilovin, porosty jsou místy z důvodu deštivého počasí popáleny kapalnými hnojivy. Na TTP se provádí první seče, zpracování na travní senáž. Porosty brambor v oblasti začínají místy vzcházet.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 32 – 47, fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka až pochva praporcového listu se otvírá)

V okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 24.5.) a Domažlice (Nový Kramolín, 23.5.) byl zjištěn slabý výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis* f. sp. tritici)**.

Zjišťování výskytu **padlí pšenice** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetření proti padlí pšenice se obvykle provádí u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** sledován v okrese Domažlice (Nový Kramolín, 23.5.). Silný výskyt pozorován v okrese Domažlice (Domažlice, 23.5.). Slabý výskyt hlášen z okresu Tachov (Velký Rapotín, 21.5.) a Rokycany (Kamenec u Radnic, 24.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 24.5.) byl zaznamenán slabý výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a v RF 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Nebere v úvahu tvořící se praporcový list. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl zjištěn v okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 24.5.). Střední výskyt této choroby byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 21.5.) a Domažlice (Domažlice, 23.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamenaná se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice.

Slabý výskyt dospělců **kohoutka modrého (*Oulema gallaeciana*)** a **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** pozorován v okrese Klatovy (Soustov, 21.5.) a Rokycany (Kamenec u Radnic, 24.5. - zde pouze kohoutek modrý). Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** zjištěn v okrese Domažlice (Nový Kramolín, 23.5. a Domažlice, 23.5.) a v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 23.5.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 39 – 59, fáze jazýčku (liguly): jazýček praporcového listu již viditelný, praporcový list plně rozvinutý až konec metání: klas (lata) je celý viditelný)

Poškození porostu zamokřením půdy hlášeno z okresu Plzeň – sever (Kozojedy u Kralovic, 24.5.).

V okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 24.5.), Plzeň – sever / město (Křimice, 15.5.), Plzeň – jih (Snopoušovy, 23.5.) a Klatovy (Mochtín, 24.5.) byl pozorován slabý výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)**.

Zjišťování výskytu padlí ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 24.5.), Plzeň – jih (Snopoušovy, 23.5.) a Domažlice (Domažlice, 23.5.) byl pozorován slabý výskyt **sítovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Zjišťování výskytu sítovité skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sítované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sítovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Pozorován silný výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Karlovy Vary (Bor u Karlových Var, 20.5.), Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.5.) a Domažlice (Domažlice, 23.5.), střední výskyt hlášen z okresu Plzeň – sever (Kozojedy u Kralovic, 24.5.) a Klatovy (Mochtín, 24.5.), slabý výskyt zjištěn v okrese Plzeň – jih (Snopoušovy, 23.5.), Tachov (Velký Rapotín, 21.5.) a Plzeň – sever / město (Křimice, 24.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)** byl zaznamenán v okrese Tachov (Velký Rapotín, 21.5.).

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

JEČMEN JARNÍ (RF 21 - 30, první odnož viditelná: počátek odnožování až začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Porosty jarních ječmenů jsou všeobecně nevyrovnané a prožloutlé – **poškozené zamokřením půdy**.

V okrese Klatovy (Malý Bor, 24.5.) byl pozorován silný výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**. Slabý výskyt hlášen z okresu Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.5.), Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 20.5.), Tachov (Úšava, 21.5.), Domažlice (Milavče, 23.5.) a Plzeň – sever / město (Vochoz, 24.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Pozorován slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.5.) a Tachov (Úšava, 21.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 13 - 31, 3. list se zálistky, úponek plně vyvinutý až 1. internodium viditelné)

První slabý výskyt **strupovitosti hrachu (*Ascochyta pisi*)** zjištěn v okrese Plzeň – sever (Žebnice, 23.5.).

*Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Vyhodnotí se % napadených rostlin. Ošetření se doporučuje při 10 – 50 % napadených rostlin. **Přímá ochrana: Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.***

Slabý výskyt **plísňě hrachu (*Peronospora pisi*)** pozorován v okrese Plzeň - jih (Knihy, 23.5.).

V RF 31 – 79 se při průchodu porostem prohlédne 50 úponků a palistů (na deseti místech vždy 5 úponků a palistů) a zjišťuje se počet napadených úponků a palistů.

Ošetření se doporučuje při 10 – 30% napadení. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

Slabý výskyt poškození porostu **Listopasem (*Sitona spp.*)** byl zjištěn v okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 23.5.) a Plzeň – jih (Knihy, 20.5.).

Pozorování se provádí v době tvorby prvních pravých listů. Na 5 místech se prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin a odhadne se průměrná ztráta listové plochy v důsledku žíru brouků.

Ošetření se provede, pokud je průměrná ztráta listové plochy 10 – 20 % na 1 rostlinu. Přímá ochrana insekticidním postřikem ve fázi prvního až druhého listu (BBCH 11 – 12) se provádí v letech, kdy hrách pomalu vzchází a roste v důsledku sucha. Preventivní ochrana spočívá v časné setí.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 63 - 67, asi 30 % květů na hlavním stonku kvete až dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo)

Slabý výskyt **černě řepkové (*Alternaria brassicae*)** byl zjištěn v okrese Cheb (Úval, 21.5.) a Plzeň – jih (Horní Lukavice, 23.5.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, z každé rostliny se hodnotí 2 listy. Prahem škodlivosti je 5 až 15 % napadených listů v době květu.

Preventivní ochrana je setí zdravého osiva, kvalitní zaorání posklizňových zbytků a zabránění poškození rostlinných pletiv. Přímou ochranou je moření osiva a fungicidní ošetření v době květu.

Střední výskyt **plísně zelné (*Peronospora parasitica*)** byl pozorován v okrese Rokycany (Němčovice, 24.5.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, na nichž se zjišťují příznaky napadení na listech a listenech. Prahem škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrannou je likvidace sklizňových zbytků. Byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fómovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

Slabý výskyt **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byl v květenstvích zachycen v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 23.5.)

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivost v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

Slabý výskyt dospělců **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus assimilis*)** byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 21.5. a Mchov, 21.5.), Klatovy (Svrčovec, 21.5.), Plzeň – sever / město (Vochoz, 24.5.), Domažlice (Chrastavice, 23.5. a Klenčí pod Čerchovem, 23.5.), Plzeň – jih (Horní Lukavice, 23.5.) a Rokycany (Němčovice, 24.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 22 - 26, fáze 1. a 2.pravého listu až fáze 6. pravého listu)

Ve sledovaném období nebyly v porostech máku setého zjištěny žádné výskyty škodlivých organismů a poruch.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 65 - 67, plný květ, nejméně 50 % květů otevřeno, první korunní lístky padají při dotyku až vadnutí květů, většina korunních lístků opadlá)

První příznaky výskytu **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech zjištěny v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 24.5.) a Rokycany (Němčovice, 24.5.).

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená

účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémové a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla, šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

V sadu Nebílovy (okres Plzeň – jih, 23.5.) zjištěn první slabý výskyt **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Silný výskyt poškození květů **květopasem jabloňovým (Anthonomus pomorum)** zjištěn na Rokycansku (Němčovice, 24.5.), slabý výskyt poškození květů pozorován v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 20.5.).

Pozorování výskytu dospělců se provádí 2 krát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška, RF 54 – 56 BBCH, a to pomocí 30 sklepů z 30 plodných dvouletých větví. Práh škodlivosti je 1,5 až 3 brouci v průměru na jednou sklepnutí.

Ochrana: Jabloně se ošetřují v době úživného žíru brouků, od začínající fenofáze myšího ouška, jakmile se vyskytne jeden den s teplotou ve 14 hodin přesahující 17 °C. Za chladného jara nebo při malé násadě plodů se doporučuje ošetření za 14 dní opakovat. Protože květopas jabloňový klade jen do nerozvitých pupenů, ošetření v době květu je již neúčelné.

Peckoviny

SLIVŮN (RF 71, velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu)

Ve feromonových lapácích zjištěn slabý výskyt dospělců **obaleče východního (Cydia molesta)** v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 23.5.) a slabý výskyt **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** na stejném místě dne 23.5.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

V okrese Cheb (Střížov, 22.5.) byla ve světelném lapači zachycena **osenice černé c (Xestia c-nigrum)**. V okrese Klatovy (Horažďovice, 20.5.) byla ve světelném lapači zachycena **můra zelná (Mamestra brassicae)**. V okrese Rokycany byl ve světelném lapači zachycen **kovolessklec gama (Autographa gamma)**.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová